

Hrabák, Josef

Mezinárodní konference o problémech poetiky

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. D, Řada literárněvědná. 1960, vol. 9, iss. D7, pp. 287-288

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/107802>

Access Date: 20. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

kulturní autonomie v Německé demokratické republice r. 1949 a po zřízení nových kulturních institucí v Lužici, s nimiž Kyas spolupracoval. Dožil se toho, čeho, si nejvíce přál a k čemu jeho dlouholetá obětavá práce především směřovala: zajištění existence Lužických Srbů, jejich jazyka, literatury a svobodného kulturního života. Sorabistická činnost Kyasova nabyla na intenzitě a rozsahu. Vedle řady přednášek v Brně i na venkově, vedle horlivé činnosti lektorské a neúnavné práce překladatelské konal zpravodajskou službu pro časopisy naše i pro budyšínský časopis *Nova doba*.

V Lužici, v hlavním lužickosrbském odborném časopise *Lětopis Instituta za serbski ludospyt*, vyšly také tři Kyasovy vědecké články. V prvním z nich, *Lužičané v Olomouci* (*Lětopis* 1955, A 3, 222—226), pořídil seznam lužických posluchačů, studujících na olomoucké universitě od jejího založení r. 1573, jakož i seznam bakalářů a mistrů z řad Lužičanů na základě záznamů, dochovaných v Zemském archivu v Olomouci. Zjistil přitom zajímavý fakt, že v 15. a 16. století bylo šest Lužických Srbů dokonce universitními profesory v Olomouci. Druhý článek *Lačánskej basni delnjolužiskeho humanisty Wjacslawa Kriegera* (*Lětopis* 1955, A 3, 227—235) je vlastně novou edicí dvou typicky humanistických příležitostných básní bakaláře Václava Kriegera z Chotěbuz, od r. 1586 magistra evangelické školy v Olomouci. Básně, které byly složeny na oslavu sňatku místního lékárníka a místního senátora, vydal tehdy olomoucký knihtiskař Milichthaler. V úvodu k básním sleduje Kyas osudy Kriegerova krajana a předchůdce na škole v Olomouci Matyáše Rydigeru i Kriegera samého, který se r. 1601 v Olomouci výhodně oženil a zanechal pak učitelství vůbec. Rovněž *Querella Budisinae z léta 1585* je novým vydáním humanistické latinské skladby, kterou napsal budyšínský rektor Domaš Faber-Kowark jako dík za záchranu z veliké morové epidemie, která řádila v Budyšíně na podzim r. 1583 (*Lětopis* 1955, A 3, 236—238). V úvodu podává Kyas cenné životopisné i bibliografické údaje o tomto lužickém humanistovi ze 16. století, dnes již téměř neznámém, o němž se ani Frinta ve své práci, jinak velmi zevrubné a podrobné, nezmiňuje.

Poslední Kyasovou sorabistickou prací byla recenze dvoudílné Mětskovy *Chrestomatije dolnosrbskego pismowstwa* (*Slavia* 28, 1959, 107—109).

Tichá, nenáročná a nezištná práce, kterou Karel Kyas po léta konal pro propagaci lužickosrbské kultury u nás, zasluhuje uznání a ocenění.

Jiří Krystýnek

Mezinárodní konference o problémech poetiky

O významu poetiky pro literární historickou práci nelze pochyb. Proto je třeba uvítat, že ve dnech 18.—27. srpna uspořádal Instytut badań literackich polské akademie věd ve Varšavě mezinárodní konferenci o problémech poetiky. Konference byla obeslána kromě polských pracovníků účastníky z jedenácti států, a to: Anglie, Bulharska, Československa, Francie, Holandska, Izraele, Maďarska, Německé demokratické republiky, Rumunska, SSSR a USA. Pozoruhodný byl počet referátů, kterých bylo proneseno 51.

Jednání sjezdu se soustředilo k těmto problémům: poetika a lingvistika; otázky metra a melodiky verše; vztah verše k próze; poetický slovník a sémantika; funkce gramatických prvků v poezii; poetika folklóru; užití matematických metod v poetice; historická, všeobecná a srovnávací poetika; otázky integrace a hodnocení. Pozornost však nebyla rozložena mezi jednotlivé okruhy úměrně, nejvíce referátů bylo věnováno otázkám dotýkajícím se lingvistiky, naproti tomu poslední téma bylo probíráno poměrně málo. Z témat lingvistické povahy byly nejpodnětější referáty týkající se využití matematických metod pro bádání v oblasti poetiky. Zde se jeví pole, na kterém bude třeba rozvinout u nás více bádání než dosud.

Československo bylo zastupeno pěti účastníky: prof. K. Horálek z Karlovy university referoval o principech sujetové výstavby ve folklóru, doc. P. Trost z téže university o verši lidových písní litevských, prof. J. Hrabák z Purkyňovy university v Brně přednášel o vzájemném vztahu mezi veršem a prózou a o tzv. přechodných formách mezi veršem a prózou a L. Doležal s K. Hausenblasem (z Ústavu pro jazyk český) přednesli společný referát o vztahu poetiky k lingvistice. Všichni českoslovenští účastníci zasahovali též do diskuse. Z ostatních států byla pochopitelně největší účast Polska. Hned za polskými referenty stáli co do počtu referátů účastníci z USA (12 referátů).

Charakteristickým znakem konference bylo to, že se na ní nesetkali jen specialisté starší generace, ale také pracovníci mladší, kteří nejednou zajímavým způsobem zasáhli do diskusí. Ideové východisko referátů nebylo jednotné, vedle přednášek usilujících o marxistický pohled na problematiku byly předneseny i referáty podložené idealisticky. Ke společné ideové bázi pochopitelně nemohlo dojít, a to tím spíše, že šlo vlastně o první pokus rozvinout problémy

poetiky v široké rozloze a diskutovat o nich na širokém poli, na němž se střetli badatelé marxističtí i nemarxističtí. V každém případě však byla dána účastníkům možnost poznat různé koncepce, nejednou nově i originální, a seznámit se s výsledky bádání celé řady pracovníků. Tím se ukázalo, jak široké pole otvírá oblast poetiky a jak mnoho je v ní ještě třeba prozkoumat.

Jistý nedostatek konference byl veliký počet referátů, takže na jedné straně jejich sledování bylo příliš náročné pro čas i pro nervy účastníků, a na druhé straně zůstalo pro diskuse poměrně méně času, než kolik by si vyžadovala složitost problematiky a často i názorová různost referentů a diskutérů. Proto také nebylo možné jít vždycky při diskusi do žádoucí hloubky. Jistou náhradou však byly užší diskuse, mimo jednacích sítí.

Po stránce obsahové překvapuje převážně lingvistická orientace sjezdu. Literární historikové byli vlastně v menšině, a tak dostávala konference místy příliš jednostranný ráz. To ovšem není vinou pořadatelů konference, nýbrž je to důsledek jisté izolovanosti, k níž směřuje literární historie. Je na literární vědě, aby si více všímala filologie a lingvistiky.

Některé referáty byly podnětné i proto, že dokumentovaly, jak je plodná součinnost vědců studujících různé literární historické materiály. Např. přednáška prof. Lichačeva (SSSR) o literární etiketě ve středověké ruské literatuře ukazuje, že si ruská literatura vypracovala období tří stylů kodifikovaných v západních středověkých poetikách. To znamená, že teorie tří stylů nebyla jen záležitostí formální tradice, vtačované do literárního života z vnějšku, ale že byla svým způsobem zakotvena v požadavcích, které kladla na literární dílo soudobá společnost.

Konference nedospěla sice k jednoznačnému rozřešení diskutovaných otázek, ale přesto měla význam, neboť ukázala potřebu, aby se práce v oblasti poetiky rozvinula na široké základně. Za tím účelem se pomýšlí na další konferenci o poetice, která by rozvířené problémy prohloubila a blíže prodiskutovala. Rovněž se pomýšlí na mezinárodní edici přinášející práce o poetice. Sjezdové materiály vyjdou ve sborníku, redigovaném prof. Mayenowou, Wykou a Żółkiewskim, kteří se také nejvíce zasloužili o zdařilý průběh konference.

Oživení zájmu o problémy poetiky jistě přispěje k prohloubení literární historie i kritické práce. Je však třeba postavit poetiku na solidní marxistickou bázi. Varšavská konference k tomu přispěla tím, že ukázala širší problematiky a mezery, které bude třeba vyplnit.

Josef Hrabák

Hikosaku Yanagishima. *A Crow Caws*, Kyoto, n. d.

An interesting fruit of international publication exchange is the above small volume of lyrics in English from Japan. The writer was until his retreat—on the occasion of which the volume was published—a teacher of English at Doshisha University for over 35 years, and the poems—many of recent date—deal with the simple, ever-day experiences and emotions of a teacher's life, in a clear, pellucid and precise English that calls up the meticulous delicacy of Japanese painting. It is noteworthy that in a foreign language this scholar has succeeded in expressing what we, at least, are accustomed to regard as the unique quality of Japanese art. Not all the verses in the volume are of the same level, some expressing a naïf pleasure or a mystic experience without attaining significant poetic form, but those which are successful achieve an unwordy, quiet perfection of statement. Perhaps the poem *To a Muddy Road*, with its picture of the white snow turning to mud and the poet himself —

With thin and leaky rubbers on
I am wading along the muddy road
As a foolish old man only can —
Enjoying myself! —

gives the best idea of the attitude of serene and amused enjoyment of life. We can also welcome the desire for international goodwill, peace and human progress frequently expressed by the author.

Jessie Kocmanová

Předloha Knihy o hořekování

Při hodnocení Konáčovy *Knihy o hořekování a nařikání Spravedlivosti, královny a paní všech ctností* (1547) vycházela dosavadní literární historie většinou z předpokladu, že jde o jedinou jeho původní práci. Některé dějiny literatury sice upozorňovaly na určité